

Veckans växt v. 31 2010

Trädgårdsnattviol (*Hesperis matronalis* L.)

Tänk så behändigt att ha växter som sköter sig själva, även om de inte riktigt håller sig inom rabatterna. Och som doftar och lockar till sig nyttiga insekter och fjärilar. I min trädgård smyger sig trädgårdsnattviolen in bland de andra växterna och sprider en underbar väldoft i kvällningen. Den dyker upp på nya ställen varje år. Den är faktiskt så duktig på att fröså sig att den i några stater i USA är bannlyst. Men här i Sverige tror jag inte att den någonstans anses som ett så svårt ogräs.

Min trädgårdsnattviol är rent vit, men de flesta förknippar den nog med lila eller rosa blommor. Det finns också några dubbla sorter som är mer ovanliga. I Svensk kulturväxtdatabas SKUD anges följande sorter: 'Alba', 'Alba Plena' (dubbel), 'Flore Pleno' (dubbel), 'Purpurea', 'Rubra Flore Pleno' (dubbel) samt 'Variegata' (flerfärgad).

Trädgårdsnattviol är ett synonymt namn till dagens svenska namn hesperis. Den har också kallats för aftonviol. Ibland har den kallats nattviol, men det är egentligen en helt annan växt, en vit orkidé (*Platanthera bifolia*). I släktet *Hesperis* är kvällsdoften den karaktäristiska egenskapen och därav gav Linné släktet dess namn från det grekiska ordet för afton. Artnamnet *matronalis* kommer av latinets för kvinna (*matrona*).

När man inventerar gamla trädgårdar och ödetorp finner man ofta trädgårdsnattviol, som är duktig på att hålla sig kvar. I Sverige omnämndes den redan på 1600-talet och den är en kär gammal växt som har förvildat sig på många ställen.

Trädgårdsnattviol är en tvåårig växt som ibland kan leva ett kortare flerårigt liv. Eftersom den självsår sig så ivrigt kan den uppfattas som perenn. Den blir upp till en meter hög och har de spetsigt äggrunda tandade bladen strödda utmed stjälken. Blommorna sitter på de talrika förgreningarna på stjälkens övre del och har fyra kronblad samt en pistill med två-flikigt märke. Trädgårdsnattviolen hör till de korsblommiga växterna, alltså i samma familj som raps, gyllenlack, månviol och rädisa.

Kanske har du en gammal sort? NordGen – Nordiskt Genressurscenter – som bevarar frö av nordiska odlade växter, söker just nu efter ett- och tvååriga blomster. Har du en gammal sort av trädgårdsnattviol i din trädgård, kanske en dubbelblommande? Eller någon annan äldre växt som du är säker på har funnits där sedan lång tid tillbaka? Kontakta Lena Ansebo på NordGen eller Linnea Oskarsson vid POM och berätta.

Text och foto: Lena Ansebo, NordGen

Källor

Ulla Beyron, Blommor från mormors tid, 1977, LTs Förlag, Helsingborg.

Birgitta Carlberg, Gömda växter i glömda trädgårdar, 1988, W&W.

Den virtuella floran (<http://linnaeus.nrm.se/flora/welcome.html>) 2010-07-05.

Svensk Kulturväxtdatabas (SKUD; <http://www.skud.se>) 2010-07-05.

USDA Plants Database (<http://plants.usda.gov/index.html>) 2010-07-05

Cornell University Flower Growing Guide

(<http://www.gardening.cornell.edu/homegardening/index.html>) 2010-07-05.